Periodical Division
Library of Congress

ČI... prosimo, poglejte na štev... naslova za dan, ko Vaša ... poteče. V teh časih splošn... nja cen, potrebuje list ... sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

ZA NEKAJ VEČ KOT 2c na dan dobivate ... "GLAS NARODA" PO POŠTI NARAVNOST NA DOM (izvzemši sobot, nedelj in praznikov
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

No. 238. — Štev. 238. (Telephone: CHelsea 3-1242) NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 4, 1942. — PETEK, 4. DECEMBRA, 1942 VOLUME L. — LETNIK L.

SRDITA ZRAČNA BITKA V TUNIZIJI

ANGLEŠKA PRVA ARMADA, SESTAVLJENA IZ VETERANOV IZ DUNKIRKA, IN AMERIŠKA ARMADA STA ODBILI MOČAN OSIŠKI NAPAD PRI TEBOURBI. — V SREDO ZVEČER JE BILA KONČANA SRDITA BITKA S TANKI, KI JE TRAJALA 48 UR IN STE OBE STRANKI IMELI ENAKE IZGUBE. — UNITED PRESS POROČA, DA SE JE BILA BITKA PRI TEBOURBI IN DJEDEIDI.

V svojem zadnjem napadu so Nemci poslali v boj še mnogo večjo silo, kot pa v pričetku bojev pred dvema dnevoma, toda vsled tega so imeli tudi še večje izgube.

Poročilo zavezniškega vrhovnega poveljstva naznanja, da so zavezniški aeroplani dan in noč napadali Bizerto in Tuniz.

Vroči boji so se bili v zapadnem predmestju Djedeide, 5 milj vzhodno od Oebourbe ob cesti, ki pelje v Tuniz.

Zaveznikom sicer primanjkuje aeroplanov, toda angleška mornarica nudi veliko pomoč in je potopila 7 ladij osiškega konvoja, ki je vozil vojake in vojni materjal v Tunizijo.

Dnevno poročilo vrhovnega poveljstva pravi, da so bili včerajšnji boji še hujši kot pa 1. decembra.

"Zračni boji se nadaljujejo," pravi poročilo. "Aeroplani so po dnevu in ponoči napadali pomole in letališče v Bizerti in letališče v Tunizu. Obe letališči sta bila močno poškodovana, posebno pa letališče pri Tunizu. Več osiških aeroplanov na letališču je bilo uničenih."

Radio Maroko poroča, da so bombniki zažgali več ladij v pristanišču v Bizerti in hangar na letališču pri Bizerti. Radijska postaja naznanja, da je bilo uničenih 8 aeroplanov, 26 pa poškodovanih. Vsi zavezniški aeroplani so se vrnili na svoje letališče.

V Londonu je bilo včeraj naznanjeno, da so zavezniki pri izkrcanju v Afriki izmed 850 ladij, ki so bile pri tem vdeležene, izgubili 16 ladij, med njimi 5 ameriških transprotnih parnikov.

To poročilo je bilo sicer zadržano več tednov, pa vendar je prišlo v času, ko so angleške bojne ladje potopile v osiškem konvoju štiri transportne parnike in dva rušilca.

Ameriški transportni parniki, ki so bili potopljeni, so Tasker H. Bliss, Hugh L. Scott in Edward Rutledge, ki so bili izgubljeni pri Casablanki, kjer so se Francozi najbolj postavili v bran; Joseph Hewes, potopljen pri Rabatu v Maroku in Leedstown, potopljen pred Alžirom. Vse te parnike so potopile sovražne podmornice.

Prvi lord angleške admiralitete A. V. Alexander, ki je v poslanski zbornici naznanil te izgube, je rekel, da je bilo v teh bojih potopljenih ali pa poškodovanih 30 osiških podmornic.

ITALIJANE SE VABI V ZAVEZNIŠKE VRSTE NA VSE NAČINE

Razni komentatorji po radiju in v časopisih takorekoč s soljo v roki vabijo Italijane, naj se odločijo od Hitlerja zdaj, ko lahko še kaj s tem pridobijo na strani zaveznikov.

Hans Jacob je dejal v svojem radijskem komentarju, da gibanje za mir, ki bi se pričelo v Italiji sami, bi imelo bore malo prilike, da bi uspelo pod paznimi očmi Gestapa. Njegovo mnenje, da so Nemci okupirali Italijo, četudi to ni odprta okupacija, kakor v drugih deželah. Odprta zasedba Italije, pravi Jacob, bi imela za posledico odpor sličen francoskemu, kar bi bilo v tem momentu za nacije porazno in bi brezdvomno rezultiralo v vzpostavljenju zamejne italijanske vlade. Direktna okupacija bi tudi pomenila, da bi se italijanske čete v Albaniji, Grčiji in Jugoslaviji prenehale bojevati za nacije.

Cal Tinney, ki komentira v cowbopskem naglasu po WOR., je svetoval zaveznikom, naj prenehajo z zasmehovanjem italijanskega vojaka. Po njegovem mnenju se zna italijanski vojak prav tako boriti, kot kateri drugi, ako ve zakaj se bori, dejstvo je, da italijanski vojak že dolgo ne ve zakaj se pravzaprav bori.

H. V. Kaltenborn je dejal, da je italijanska morala na izredno nizki stopnji. Omenil je tudi nemško radijsko svarilo ladjam, katerim je bilo povedano, naj se drže stran od genovskega pristana, kar bi značilo, da je bila Genoa najbrž tako razbita po angleški zračni sili, da pristanišče ni več porabno. Begunci menda beže iz vseh krajev, kjer preti zračni napad od strani Angležev.

NEMŠKA ZRAČNA SILA RAZTRESENA

Kakor pravijo vojaški zračni izvedenci, je nemška zračna sila raztresena po skoro celem evropskem kontinentu in v Afriki, kar pomeni, da je njena udarna moč oslabljena, kljub temu, da danes Nemčija in Italija producirati okrog 3000 letal na mesec.

Tekom preteklega meseca so osiščniki zgubili 1500 letal, kar pa bi z vidika tekoče produkcije novih letal še ne bilo tako porazno, ako ne bi produkcijska sila osišča v splošnem pojemala. Poleg tega je moral Hitler pred kratkim porazdeliti svojo letalsko silo tako, da je zavoroval obalo Sredozemlja — to pa se mu zdaj utepa na ruski fronti, odkoder je vzel precej zračne sile misleč, da so tudi Rusi že bolj pri kraju s svojimi močmi.

Sploh izgleda, da Hitler potrebuje več zračne sile neglede na katero stran ze ozre, nikakor pa ne more odvzemati več letalske sile iz Francije ali Rusije, ker bi v obojem primeru to ogrožalo varnost Nemčije same. V Sredozemlju bi potreboval več in več zračne sile, ali dejstvo je, da produkcija v osiščnih deželah pada, medtem ko se Amerika sedaj šele dobro pripravlja za temeljito oboroženje. To povzroča Hitlerju nemajhne skrbi.

PREDSEDNIK SI SAM KUHA KAVO

Pred časom je newyorški župan LaGuardia presenetil poslušalce njegovega govora po radiju, ko je podal posvete kako skuhati dobro kavo, ter obenem šteditі s sedaj tako dragocenim kavnim zrnjem, katerega so nam odmerili.

Te dni pa je prišlo še drugo presenečenje, ko se je izkazalo, da predsednik Roosevelt vsako jutro skuha svojo skodelico kave sam. Z ozirom na to svojo kuharsko sposobnost, je predsednik izjavil, da se more že enkrat skuhana kava zopet porabiti, ter da je kava tako prekuhana okusna.

Reporterji, ki vse preiskusijo in povohajo, so hitro sledili predsednikovemu nasvetu, ter takoj obvestili predsednikovo ženo, da je kava skuhana oziroma prekuhana po predsednikovem navodilu zanič. Obenem so podvomili, če je predsednik sploh res kdaj kavo kuhal, kaj šele prekuhal.

Mrs. Roosevelt je potem povedala, da se predsedniku vsako jutro servira njegov zajutrek v njegovi sobi, kavo pa si res skuha sam v posebni steklenі posodi. To se mu zdi zelo imenitno. Kavo si skuha na majhnem električnem gorilniku.

AMERIKANCI NA GUADALCANALU

Na levi strani peljejo ameriški vojaki veliko bombo na bombnik, da poleti na lov na japonske bojne ladje. Na desni pa so ameriški vojaki na straži proti japonskemu napadu.

Novi tipi letal za ameriške pilote

Okrog dvajset novih napadalnih, bombnih in transportnih letal, med katerimi so tudi tajna nova letala, katera bi celo angelje osupnila, je sedaj pod preiskušnjo, kakor je s ponosom naznanil major Nathaniel F. Silsbee od armadne zračne sile.

Major Silsbee je podal tozadevno vest, ko je govoril pred konvencijo Ameriških mehaničnih inženirjev v hotelu Astor v New Yorku. Rekel je, da je več od teh najnovejših letal že dobro preiskušenih, toda kljub temu so še vedno na tajni listi. Dalje je dejal, da se skrbno zasleduje in pazi na vse hibe ali odličnosti dosedanjih modelov v aktualni akciji, kar daje veščakom in izumiteljem ter izdelovateljem novih letal podlago za boljše izpopolnjevanje v vseh ozirih.

Kje je Petain?

Washington. — Kakor se glase poročila agencije ONA., ni nihče videl maršala Petaina tekom zadnjih deset dni. Washingtonski urad za vojne informacije je v tem pogledu kvotiral poročevalca lista "Dages Nyheter" v Stockholmu, ki je dejal, da ne sme noben Francoz v hotel Du Parc, kjer ima Petain svoj glavni stan. Hotel je dobro zastražen s celim kordonom vojaštva.

Poročevalec omenjenega lista je pripomnil, da je bil prej Petain vsak dan zunaj, sedaj pa ga ni več videti, kakor tudi ne Lavala.

Poročila z raznih bojišč

Mornariški department v Washingtonu naznanja, da je bil odvrnjen nadaljni japonski poiskus izkrcati vojaštvo na Guadalcanalu. Pri tem so Japonci izgubili 9 ladij, med njimi dva rušilca ali križarki, štiri rušilce in en transportni parnik. Potopljena pa je bila ena ameriška križarka, več drugih bojnih ladij pa je bilo poškodovanih.

Glavni stan generala MacArthurja naznanja, da je bilo tekom napada na Kupang uničenih 22 japonskih aeroplanov.

Vojni department je naznanil, da je bila med Združenimi državami in republiko Liberijo v Afriki že v marcu sklenjena obrambna pogodba, po kateri so se nastanili ameriški vojaki pred nekaj tedni v Liberiji.

— — —

Rusi so prebili močno nemško črto in so za njo zasedli neko železniško postajo zapadno od Rževa, južno od Stalingrada pa so zavzeli nek močno utrjen grič.

V sredo so ruski letalci na obeh poglavitnih frontah uničili 50 nemških aeroplanov, med njimi 30 velikih transportnih aeroplanov, ki so nameravali pripeljati vojni materjal zajeti armadi pred Stalingradom.

PREDSEDNIK BO SLIŠAL KAKŠNE POVOJNE NAČRTE IMAJO ZAMEJNE VLADE

London. — V svojih razgovorih s predsednikom Rooseveltom, bo podal poljski premier Sikorski nekakšno splošno sliko o načrtih, ki jih formulirajo zamejne vlade poteptanih dežel za povojno politično in gospodarsko reorganizacijo.

Sikorski ni ravno pooblaščen, da govori v imenu vseh zamejnih vlad, toda premierji ostalih dežel, katere je pogazilo osišče, bodo z veseljem pričakovali, da zvejo po Sikorskem predsednikovo tozadevno mnenje.

Zamejske vlade so že podvzele vse potrebne korake za obveščenje in informiranje Londona, Washingtona in Moskve v pogledu njihovega naziranja glede povojne preuredbe in upati je, da bodo razgovori sledeči tem informacijam veliko pripomogli pri končnem oblikovanju mirovnih pogojev.

Otroške žrtve vojne na Angleškem

Angleško ministrstvo za domače zadeve je naznanilo, da je bilo dozdaj ubitih vsled bombardiranja na Angleškem 5460 otrok.

Poročilo tudi navaja število ubitih civilistov, ki je znašalo do koncem 1941. leta, 43,667 oseb. Tekom masnih zračnih napadov v mesecu aprilu in maju v letu 1941 je bilo ubitih ob vsakem napadu po tisoč ali več ljudi.

Požar v tovarni

Oswego, N. Y. — V tem kraju so zgorela poslopja tvornice za izdelovanje olja iz takoimenovanega soja fižola. Tvornica je bila last Oswego Soy Products Corp., ki pravi, da je požar povzročil pol milijona dolarjev škode. Poleg tvornice in drugih poslopij je zgorelo tudi več vagonov fižola, ki je bil še na progi v redu za uporabo v tvornici. Dim, ki se je valil iz gorečih s fižolom naloženih vagonov, je bil tako gost in dušeč, da ognjegasci skoro niso mogli blizu tvornce, kar je požaru dalo priliko, da je zajel še več poslopij. Nekaj ognjegascev bi bilo skoro našlo smrt pod steno, ki se je nenadno zrušila, ko so tik zraven gasili.

SOCIALISTI V ITALIJI IZDALI PROGLAS

Luigi Antonini, predsednik Italijansko - ameriškega delavskega sveta, je obelodanil vesti o tajnih načrtih v Italiji za strmoglavljenje Mussolinijevega režima. V tem podtalnem delovanju je menda vključenih nekaj stotisoč Italijanov in Antonini je dejal, da se bo skušalo organizirati ameriške italijanske priseljence, da bodo pomagali financirati to gibanje ter nuditi tudi moralno pomoč.

Vanni Montana, tajnik newyorškega odseka podtalne italijanske socialistične stranke, je objavil proglas, v katerem je rečeno, da bo Italija zgubila to vojno, pa naj zmaga že kdor hoče, ako se ne bo otresla faštisične nadvlade.

Proglas, katerega raznašajo antifašisti po vsej Italiji, svari Italjane, da bo v slučaju nemške zmage postala Italija nemška kolonija. Obsoja tudi italijansko zavezništvo z naciji, kot sramotno za Italijo in se o njem izraža, kot o "neslavnem avanturizmu."

Devetnajsto dete

Potsdam, N. Y. — Tukaj je 42 let stara Mrs. Michael Mousaw v bolnišnici porodila svoje 19. dete in dva dni po porodu je že hotela oditi domov k družini, a zdravniki so ji svetovali, naj si vzame malo več počitka.

Božična drevesca izvzeta iz regulacije cen

Washington. — Cene božičnim drevesom ne bodo dobile "stropa" in vsak bo lahko vprašal zanje, kolikor bo pač mogel dobiti, vendarle je administracija cen apelirala na dobavljalce drevesc, naj se skušajo držati lanskih cen.

INVESTIRAJTE V AMERIKO
KUPUJTE
UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS in STAMPS

NEMCI UTRJUJEJO BEOGRAD

London. — Po vesteh Exchange Telegraph News agencije Nemci utrjujejo Beograd. Zgradili so že več cementnih utrdb in nemške institucije in uradi so ograjeni z bodečo žico.

Poročilo tudi pravi, da je bilo ustreljenih zopet 13 podpornikov Draže Mihajlovića in med žrtvami je bil belgradski župan, Velika Snubina.

Nemške divizije pravi dalje poročilo, so dobile ojačanja in odrejene so bile nadaljne zasege živil.

London. — Nemci, ki so do zdaj streljali Holandce, ki so bili obtoženi delovanja proti zasednim oblastim, so sedaj vpeljali tudi v Nizozemski vešala za usmrčenje onih patrijotov, ki se drznejo delovati proti nacijskemu zatiranju v njih deželi. Vešala smatrajo Nemci za sramotno kazen onim, katere hočejo prav zelo ponižati — ti so bili dosedaj le Slovani.

Berne, Svica. — Praški list "Der Neue Tag" je prinesel vest, da je bilo v Tirnovu na Bolgarskem obsojenih na smrt sedem oseb in dvanajst drugih je bilo obsojenih na dosmrtno ječo radi sabotaže.

Mlekarski farmerji hočejo, da se povišajo cene mleku na debelo

Washington. — Predstavniki mlekarskih farmerjev iz države Maine, New Hampshire, Vermont in Masachusetts so stavili poljedelskemu departmentu zahtevo, da se hitro odnih cen na debelo. Povišek proproducentom (mlekarskim farmerjem bi bil 24c na sto funtoči v zadevi povišanja mlečtov mleka.

Z ozirom na zahteve povišanja cen so se že pred tedni vršili razgovori med predstavniki farmerjev in prekupčevalci ter uradniki od poljedelskega departmenta, kakor tudi od urada za administracijo cen. Zastopnikom farmarjev je bilo povedano, da bo končna odločitev odvisna od tega ako se bodo glede zahteve zedinili urad poljedelskega departmenta, ter administracija cen, in urad James F. Byrnesa, direktorja ekonomske stabilizacije.

Stropi niso omejili dobičkov

Velika department trgovina Bloomingdale v New Yorku, je podala svoje polletno poročilo, v katerem je naveden dobiček, ki je trikrat večji, kot je bil v teku istega časa v prošlem letu, vkljub temu, da so bile med tem postavljene takozvane "stropne cene" in so trgovci v splošnem tarnali, da ne morejo napraviti nobenega dobička več, ker je cena na debelo visoka, na drobno pa ne smejo iti preko "stropnih cen." Proračuni pa kažejo sliko, ki ni ravno slaba za trgovce, je pa bolj kisla za konzumente, ki so menili, da jim bodo nove regulacije glede cen vsaj deloma varovale že tako slabo zavarovane žepe oziroma plače ali pa dohodke.

ATLANTSKI DOGOVOR

THE ATLANTIC CHARTER

Predsednik Združenih držav in prvi minister Mr. Churchill, predstavljajoč vlado Njegovega Veličanstva Združenega kraljestva, sta se sestala na morju.

Predsednik in prvi minister sta imela več razgovorov. Razpravljala sta o nevarnostih za civilizacijo sveta, ki so nastale vsled politike vojaške nadvlade potom osvojevanja, česar so se oprijele Hitlerjeva nemška vlada in druge vlade, ki so se združile ž njo, ter sta jasno začrtala korake, ki jih bosta podvzeli njuni vladi za svojo varnost vpričo teh nevarnosti.

Sporazumela sta se v naslednji izjavi:

Predsednik Združenih držav in prvi minister, Mr. Churchill, zastopajoč vlado Njegovega Veličanstva Združenega kraljestva, smatrata, da imata ob priliki tega sestanka pravico obelodaniti gotova skupna načela narodne politike svojih držav, na katere polagata svoje upe za boljšo bodočnost sveta.

PRVIČ—Njuni državi ne stremita po teritorijalnem ali dragačnem povečanju;

DRUGIČ—Ne strinjata se s teritorjalnimi izpremembami, ki niso v soglasju s svobodno izraženimi željami prizadetih narodov;

TRETJIČ—Spoštujeta pravice vseh narodov, da i sami izberejo vladno obliko, pod katero bodo živeli; in želita, da so suverene pravice in samostojne vlade vrnjene onim, katerim so bile s silo odvzete;

ČETRTIČ—S potrebnim upoštevanjem svojih obstoječih obveznosti si bosta prizadevala pospešiti prospeh vseh držav, velikih in majhnih, zmagovitih ali premaganih s tem, da bo na podlagi enakopravnih pogojev vsem omogočen dostop do svetovne trgovine in do surovin sveta, ker je to neobhodno potrebno za njihov gospodarski razvoj;

PETIČ—Želita doseči popolno sodelovanje med vsemi narodi na gospodarskem polju s ciljem, da bo za vse zagotovljen in izboljšan delavski standard, gospodarska uravnava in družabno zavarovanje;

ŠESTIČ—Po končanem uničenju nacijskega tiranstva upata, da bo vpostavljen mir, ki bo zagotovil vsem narodom sredstva, da bodo živeli varno v svojih mejah in ki jim bo dajal jamstvo, da bodo vsi ljudje v vseh deželah živeli svoje življenje v svobodi pred strahom in pomanjkanjem;

SEDMIČ—Tak mir naj bi omogočil vsem ljudstvom neovirano potovanje po visokih morjih in oceanih;

OSMIČ—Prepričana sta, da morajo vsi narodi sveta, vsled dejanskih, kot duhovnih vzrokov priti do tega, da opuste uporabo sile. Ker bodočega miru ni mogoče ohraniti, ako z oboroževanjem na morju, v zraku in na kopnem nadaljujejo narodi, ki grozijo ali pa bi grozili z agresivnostjo izven svojih meja, zato sta prepričana, dokler ni postavljen obsežnejši in trajni sistem splošne varnosti, da je razorožitev teh narodov bistveno potrebna. Ravno tako bosta podpirala in pospeševala vse druge praktične ukrepe, ki bodo miroljubnim narodom olajšali zdrobiti breme oboroževanja.

FRANKLIN D. ROOSEVELT
WINSTON S. CHURCHILL

Datirano 14. avgusta, 1941.

★ ★ ★

Po določbah Atlantskega dogovora bi morala biti nova Jugoslavija začrtana po mejah, ki jih kaže zemljevid na 3. strani. Zemljevid je bil izdelan že leta 1915 med prvo svetovno vojno v namenu, da se na mirovni konferenci pokaže, do kje seže zemlja, v kateri žive Slovenci, Hrvatje in Srbi in kako bi naj bile začrtane meje nove države Jugoslavije.

Kot znano, Jugoslavija ni bila postavljena v teh mejah po krivdi zaveznikov, ki so z Italijo sklenili tajno pogodbo in so jo zato, ker je pristopila na zavezniško stran, plačali z našo zemljo. Plebiscit na Koroškem je bil po italijanskih intrigah in deloma tudi po krivdi koroških Slovencev samih tudi izgubljen in slovenski del Koroške je pripadel Avstriji.

Ako je še kaj pravice na svetu in ako bodo zastopniki Združenih narodov na mirovni konferenci držali svojo besedo, da bodo vsi narodi sveta, tudi mali, dobili svojo svobodo, kakor to zatrjuje Atlantski dogovor, tedaj bodo meje bodoče Jugoslavije, kakor jih kaže zemljevid na 3. strani.

Svoboda do dela, svoboda vere, svoboda od bojazni, svoboda od bede, svoboda govora, svoboda volitve — SVOBODA ZA VSE, — zajamčite si jo! In zatorej podpirajte vlado tudi s tem, da REDNO kupujete VOJNE HRANILNE BONDE.

K PROSLAVI OBLETNICE UJEDINJENJA JUGOSLAVIJE

(JIC.) — O priliki obletnice zedinjenja Jugoslavije, je napisal minister Franc Snoj na slednji članek, katerega sta objavila velika ameriška časopisa "The New York Herald-Tribune" na uvodni strani, v svoji številki od 29. novembra in The Christian Science Monitor, Boston, na uvodni strani v svoji številki z dne 30. nov.

Jugoslovanske zahteve
Franc Snoj
minister in podpredsednik Slovenske Ljudske Stranke.

Prvi december je dan zedinjenja vseh Jugoslovanov, obletnica, ki je letos posebno globokega pomena za Amerikance kakor tudi za Jugoslovane, ki se ta dan spominjajo zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v neodvisni slovanski državi s čimer so se jim pred 24 leti uresničile stoletja stare sanje. Za Amerikance pa bi mogel postati silno važen v pogledu prihodnjih odnošajev Združenih držav z združenimi narodi.

Jugoslavija je zrastla iz združenja starih slovanskih plemen, ki o obdržala svoje narodnosti pod različnimi pogoji vladanja. Hrvati so bili priključeni ogrskemu kraljestvu v 12. stoletju, Slovenci so prišli pod habsburško oblast koncem 13. stoletja, dočim je Srbija, ki je bila dosegla v srednjem veku veliko kulturno višino v območju bizantinske civilizacije, je pod turškim jarmom obubožala in zaostala za stoletja. .

Jugoslovani so skupaj hrepeneli za svobodo in zedinjenjem, a le malo so imeli sredstev da to izrazijo. Celo francoska revolucija, ki je s svojimi načeli človeškega dostojanstva zapalila vso zapadno Evropo, se ni razvila v slovanskih zemljah pred sredo 19. stoletja. Toda kakor hitro je bilo zasejano seme svobode in pravice, je vzklilo in se razraslo, tako da je treba razumeti obstoj habsburškega cesarstva od takrat naprej pa do poloma v svetovni vojni, kot spopad preživelih tradicij monarhije z narodno zavednim duhom demokratično mislečih ljudskih množic.

V tej borbi so pretresale politično življenje v Srbiji silovite notranje krize, nad katerimi se je Evropa zgražala, akoravno so bile le zunanji znaki ljudske borbe za svobodo proti reakcionarnemu vladanju. Med tem, ko je ideja jugoslovanske edinosti in neodvisnosti istočasno prodirala v Srbiji in med jugoslovanskim narodom v bivšem avstrijskem cesarstvu, je vendar manjkalo pravega sodelovanja in složnosti v naporu, tako da je bilo v začetku 20. stoletja le malo zvez med Beogradom, srbsko prestolnico, in Zagrebom, ki je čedalje bolj postajal središče jugoslovanskega narodnega gibanja v vsem cesarstvu.

Svetovna vojna pa je vnesla novo težkočo s tem, da je razporedila Jugoslovane na obeh straneh. Srbija se je borila proti Nemčiji in je bila leta 1915 zasedena od nemških čet, a njena vlada je odšla v izgnanstvo na otok Korfu.

Prvaki jugolovanskih dežel iz cesarstva pa so med tem pobegnili v London in tam osnovali narodni svet. Usoda južnih Slovanov se je torej plela v onih vojnih letih, v treh središčih: Korfu, Zagrebu in Londonu. Vse tri skupine so bile trdno složne glede načela jugoslovanske skupnosti, toda v pogledu notranje organizacije bodoče države niso bili vedno istih misli. Ko je Woodrow Wilson leta 1918 razglasil svojih 14 točk, je povzročil proglašenje zedinjenja, a v oktobru so Slovenci, Hrvati in Dalmatinci sklenili s silo pretrgati zveze s starim in takrat že propadlim avstrijskim cesarstvom. Oglas so praznovali v Ljubljani in Zagrebu s klici in slavospevi Wilsonu in Masaryku, a dne 1. decembra je bila proglašena Jugoslavija, država Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ustanovljena je bila vlada na podlagi zgodovinske in tradicionalne samo uprave z načeli parlamentarnega režima.

Isti dan so italijanski državniki napravili resolucijo za priključitev nekaterih ozemelj Slovenije in Dalmacije k Italiji, v nagrado za vstop v vojno ob strani zaveznikov. Bilo je to v nasprotju z Wilsonovimi 14 točkami — protesti so se dvignili ne le v Jugoslaviji, temveč tudi v Združenih državah, kjer je prišlo do velikih shodov v ameriških mestih. Kljub temu pa so zavezniki pristali na italijanske zahteve. Zdaj pa je prišel čas, popraviti krivico, ki je bila storjena Jugoslaviji po zaključku prve svetovne vojne.

Rad bi predložil in povedal, da bi bilo najbolj primerno darilo Jugoslaviji za 24. obletnico njenega obstoja, če bi dobila s strani vlad Velike Britanije in Združenih držav zagotovilo, da obstoja poseben načrt za balkansko federacijo, v kateri bi bila povojna Jugoslavija član in obenem tudi zedinjena narodna država Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ta federacija bi se morala razprostirati od Rusije do zapadne Evrope in biti zgrajena okoli Jugoslavije, ki bi bila njen temeljni kamen in bi imela nalogo, za katero bi ji morala biti poverjena tudi primerna sila in odgovornost, da pomaga vzdrževati red v tej organizaciji in v sestavnih delih te federacije.

Jugoslavija je po vsej logiki zemlja, ki odgovarja taki nalogi. Njen narod je bil oni, ki je takrat, ko je bil položaj v Evropi najbolj mračen, našel toliko junaštva da se je dvignil in Hitlerju dejal "Ne!" — prva država, ki ga je izzvala v času njegovega, do takrat še neovira nega pohoda skozi Evropo. Jugoslvija je razven tega obkoljena od osiščnih dežel — Nemčije, Italije, Rumunije, Madžarske in Bolgarije — in zato edina zemlja, kateri se more in mora v povojnem načrtu zaupati vzdrževanje reda na Balkanu in skrbi za to, da ne pride do novih kršitev povojnih mirovnih določb.

JERRY KOPRIVŠEK in njegov orkester na ploščah
Terezinka Polka
Na planincah—valček Štev. M 575
in DUQUESNE UNIVERSITY TAMBURICA — štv. M 571
Za tozd. cenik in cene plošč se obrnite na: JOHN MARSICH Inc.
463 West 42nd Street, New York

IN MEMORIAM.

Tem potom poročam našim tukaj doseljenim Slovencem žalostno vest, da je nemila smrt pretrgala nit življenja naši dobri in daleč tukaj med nami Slovenci, kot tudi med Hrvati poznani gospej Mrs. Antoniji Flore.

Ko sem v soboto 21. novembra d opoldne sedel za mizo in pregledoval v časopisih dnevne in druge novosti, me pokliče po telefonu moj prijatelj Lojze Flore. Jaz se mu veselo odzovem, misleč, zdaj bom pa ponovno za botra. Izvedel sem bil namreč že pred nekaj meseci, da je bila Mrs. A. Flore v blagoslavljenem stanju, ter da se bo tako v novembru povečalo število družine. Torej, kot sem že omenil, sem se na telefonični poziv veselo odzval. Ali na žalost se mi ponovno Lojze oglasi: "Nick, Tona je sinoči umrla." Skoraj mu nisem verjel, mislil sem, da mi je to kar tako tja vendan rekel. Končno, ko mi bilo od njega že druge besede kot žalostni vzdih sem grozno težko novost moral vzeti na znanje. Umrla je za srčno napako...

Pokojna je bila pred 38 leti rojena Marentič v Gradacu, središču Bele Krajine. Tamkaj je odrastla, se spoznala in tudi poročila s sedaj ostalim soprogom Lojzetom.

Ko sem bil podpisani pred 14 leti doma in sem ji dar od soproga prinesel, sem takrat precej na njej spoznal, da je Slovenska in da ljubi svojo Belo Krajino z dušo in telesom, tam, kjer je tekla njena zibelka. .

Končno, ko je njen soprog dobil ameriško dravljanstvo, jo je pravilnim potom vzel k sebi. Tukaj sem bil večkrat pri njih, ali pa sta ona dva prišla mene obiskat. Seveda, smo si takrat obujali v razgovoru ali s pemijo spomine iz naše rodne grude. Tončka je pri tem večkrat omenila, kako si želi da bi še kdaj bila v Beli Krajini, bila bi zadovoljna, da poseduje tamkaj vsaj eno hišico z vrtom. Toda božja roka je drugače obrnila. Sedaj pokojnica ostavlja zraven moža, še tri nedorasle otroke, precej moževe žlahte ter veliko število prijateljev. Bila je članica Slov. Ženske Zveze štv. 77. Bila je tudi odbornica v istem ter kot taka je bila za procvit Slov. Ženske Zveze. Tudi je bila v par slovenskih podpornih društvih. Polno cvetja kot tudi zmeraj prenapoljena hiša žalosti, bila je živa priča, koliko res je bila pokojna med narodom poznana in čislana.

Po pogrebni sv. maši v slovenski cerkvi je imel Father M. Kebe ganljiv, čez pol ure trajajoč govor. Omenil je vrline in skrbi matere in obenem gospodinje, odnosno soproge pri hiši.

Nad odprtim grobom se je poslovila od pokojnice še tajnica Slov. Ženske Zveze. Ko pa je šla krsta počasi v jamo, sem mislil:

"Kar ti ni usoda dala,
dala ti je bela smrt;
v tihi zemlji zdaj počivaš,
hišo imaš tu in vrt."

Počivaj Tončka v miru, katerega nam ta svet ne more dati. Tvojim ostalim moje srčno sožalje. . Pozdrav!

Nick Skube

ZA ZMAGO KUPUJTE VOJNE
BONDE IN ZNAMKE

Studenec Blagoslova!
300 SVETIH MAŠ LETNO, za žive in mrtve člane Mašne Zveze. Članarina za vsako osebo živo ali umrlo 25c. (Nikdar ni potreba obnoviti.) Upišite Vaše sinove vojake.
DRUŽBA SV. PETRA KLAVERJA
za afrikanske misijone
Department G
3624 W. Pine Blvd., St. Louis, Mo.

RAZGLEDNIK

Piše Anna P. Krasna

Darovi za JPO-SS in RWR.

Ker nameravam odposlati kar imam prispevkov za JPO-Slovensko Sekcijo, naj tukaj navedem vsa imena in poslane vsote oziroma prispevke: Mrs. F. P. $22.—; Mrs. M. Lenarčich, B'klyn, $10.; John Laurich, $2.; Martin Mlekus, $2.50; Mrs. A. J., $15.; Joe Trebec, $3.; Louis Snyder, $5.; Frank Novak, $1.; Diana Magajna, $5.; Mr. Miklus, $1. — Skupaj $66.50. Prej sem poslala blagajniku Mr. Jurjevcu $105., torej nekaj smo le spravili skupaj, po priliki pa se bo brezdvoma še kdo oglasil s kakim prispevkom za pomoč našemu narodu v domovini.

Za Ruski vojni relief mi je poslal rojak Mlekuš $2.50 in rojak Miklus iz Brooklyna pa $5.—. Vsem darovalcem se v imenu naše skupne akcije za pomoč domovini in ruskemu narodu prav lepo zahvalim. Naj le vsako kjer more zbere skupaj kak dolar, ker vsak pridodatek bo pomagal do večjega sklada, katerega bodemo zelo potrebovali, ko bo konec vojne. Ne pozabite bratov in sester v domovini rojaki in rojakinje.

— — —

"Zapojmo"

Tako se imenuje knjižica narodnih pesmi, katero je izdalo Slov. ženska zveza v Ameriki Knjižica je lična, mehko zvezana in napolnjena od prve do zadnje strani s pesmimi, ki smo jih vsi poznali v domovini.

Zbrane pesmi niso vse narodne, ampak je najti notri tudi ponarodele pesmi naših slovenskih pesnikov, kot je bil Gregorčič, Vilhar in Prešeren, poleg tega so vključene tudi nekatere znane cerkvene pesmi.

Marie Prisland, predsednica SŽZ, je napisala k zbirki lep uvod, ki je kratek, a polni ljubezni do naše pesmi, naše besede in našega naroda. Naj bi se res izpolnile njene želje, ki jih je izrazila z Gregorčičevimi vrsticami iz "Pepelnične noči" — "Pepelni dan ni dan več tvoj, tvoj je vstajajenja dan!" — To pot bo slovenski narod zares vstal od mrtvih, ko ga bodo izpustili iz krempljev podivjani nosilci rimske in arijske kulture.

Urednica, Albina Novak, je pesmi lepo porazdelila in uredila. Priporočljivo bi bilo le, da bi se pri pesmih, ki so jih spisali naši pesniki, omenilo njihovo ime, kajti vzlic temu, da so ponarodele, je vendarle dobro, če se navede ime pesnika, kar je koristno za čitatelje, ki se na ta način nauče razločevati med pristnimi narodnimi in poznejšimi, ki so bile ponarodene zaradi svoje prikupne rime, melodije ter vsebine.

Naš slovenski pesnik, Ivan Zorman, je v zbirki podal SŽZ pesem, katera je tudi uglašena pod naslovom, "Naša zvezina himna." Tudi Ivan Zupan je zvezi poklonil pesmico in Leo Zakrajšek je v pesniških besedah napisal predgovor ljubki zbirki naše narodne pesmi, o kateri pravi:

"Pesem slovenska, pesem
ti naša,
doni, odmevaj krepko nam
ti,
da po tej širni, svobodni
zemlji
vzdrami in združi naša se
kri!

Osebno sem ob čitanju pesmi zbranih v knjižici dobila občutek, da so se za hip zopet povrnili minuli časi mladih dni, ko smo tako veselo prepevali naše pesmi po slovenskih trgih in vaseh. Nismo imeli bogastva, nismo niti koprneli po čem velikem, zadovoljni smo bili, da živimo v našem lepem domovju — pa nam hudobni in lakomni tujci niti tega niso privoščili in zdaj stremijo za tem, da nas, kot narod uničijo doccela na zemlji naših pradedov.

Ko človek prečituje naše pesmi, ki so odmevale od gor in dolin v domovini, se mu zdi nemogoče, da bi mogel poginiti rod, ki je imel tako veselo, pošteno in zlato dušo, kot se razodeva iz narodnih pesmi Slovencev.

Čisto prav je, da je bila izdana baš v teh časih zbirka naših narodnih pesmi — naj pomaga buditi v našem človeku narodno zavest in ljubav do narodnih bratov in sester.

IZŠEL JE
SLOVENSKI KOLEDAR
ki ga je izdalo uredništvo
"AVE MARIA"
v LEMONT, ILL.
Koledar ima bogato in zelo zanimivo vsebino; članke o Jugoslaviji in mnogo slik.
CENA 75 CENTOV
Naročite pri: "AVE MARIA"
P. O. Box 608, Lemont, Ill.

IŠČE SE SLUŽKINJO
k slovenski družini. Tudi postarna ženska se sprejme. Plača po dogovoru. Stroški za pot se povrnejo. Ponudbe naj se pošljejo na: "Služkinja," c. of Glas Naroda, 216 West 18th St., New York City. (3x)

"GLAS NARODA"
VOICE OF THE PEOPLE
Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hudo, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
49th Year
"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.
Subscription Yearly $6. Advertisement on Agreement.
Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado $6.—; za pol leta $3.—; za četrt leta $1.50. — Za New York za celo leto $7.—; za pol leta $3.50.
Za inozemstvo za celo leto $7.—; za pol leta $3.50.
"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši sobot, nedelj in praznikov.
"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3—1242

KAKO SO BARANTALI z NAŠO SVETO ZEMLJO in z NAŠIMI DUŠAMI?

Piše Dr. Ivan M. Čok, predsednik Jugoslovanskega odbora iz Italije.

Kakor v sedanji vojni, tako so razne vojujoče se stranke v prvi svetovni vojni proglašale svoje principe in vodilne ideje. V zadnji vojni je veljal kot eden glavnih principov: *samoodločba narodov*, ki so ga skozi vsa dolga leta vojne proglašale zavezniške države Francija, Anglija, Rusija, Amerika in ostale. Poseben pomen in poudarek je dobil ta princip, ko ga je predsednik Severno-Ameriških Združenih Držav Woodrow Wilson sprejel kot eno od temeljnih zahtev v svojih znamenitih "14 točkah."

Tudi v teku sedanje vojne se postavljajo principi. Glavni so vsebovani v takozvanem "Atlantskem Čarterju," ki sta ga proglasila predsednik F. D. Roosevelt in britanski premier W. Churchill. Pristopili pa so tej izjavi tudi ostali zavezniki. In ker je v tej izjavi zopet sprejet tudi ta princip, je postal ponovno eden od temeljev sedanje borbe za pravico in slobodo, eno glavnih upanj potlačenih narodov.

Mi, ki smo za časa prve svetovne vojne še živeli pod starim režimom v starem kraju, smo se silno navduševali ob raznih prilikah, ko so bili ti principi objavljeni in z veliko reklamo proglašeni. Posebno veliko navdušenje je zavladalo v malem slovenskem narodu, ko je predsednik velike in mogočne Amerike oznanil pravico in voljo naroda kot podlago novega sveta. V najmanjši gorski koči se je širom Slovenije izgovarjalo ime Wilsona z občutkom največjega občudovanja in globoke hvaležnosti.

Nihče tudi ne sme dvomiti o najboljših namenih, ki jih je ta velik mož imel.

Vendar želim v naslednjem podati dokaz, da je princip eno, nekaj čisto drugega pa njegovo uveljavljenje v praktičnem življenju. Teorija je pač eno, življenje pa nekaj drugega. Princip (t. j. teorija) bo imel za nas po tej vojni le toliko veljave, v kolikor bo pravično in dosledno izpeljan in praktično uveljavljen povsod tam, kjer Slovenci to opravičeno zahtevamo, predvsem v Primorju, pa na Koroškem in tja proti panonski planjavi. Po zadnji vojni to, kakor dobro vemo, na žalost, ni bil slučaj. Kako pa je do tega prišlo? — Res je sicer, da so Italijani imeli svoj londonski pakt od 26. 4. 1915 v žepu, s katerim so jim bile zasigurane za slučaj zmagovite vojne naše primorske in druge pokrajine. Toda zavezniki, predvsem Angleži in Francozi, so seveda znali za to pogodbo in so znali tudi, da je vsebina te pogodbe v odprtem nasprotju s principom samoodločitve narodov. Še več, na podlagi raznih "spominov", ki so jih po vojni napisali vdeleženci pri sklepanju londonskega pakta, in iz v teh spominih objavljenih dokumentov izhaja jasno, da se je ta konflikt med principom samoodločbe narodov in italijanskih zahtev pojavil že za časa pregovora pred 26.4. 1915 in da je ravno ta konflikt bil razlog, da zavezniki, posebno Rusija, pa tudi Anglija, niso dolgo hoteli pristati na italijanske zahteve. Končno je odločila — težka vojna situacija, ki je tako vplivala na Zaveznike (pravijo, da je bilo posebno hudo od strani Francije), da so Italiji popustili v njenih nepravičnih zahtevah samo da so jo pridobili kot zaveznico v borbi.

Pa naj že bo kakorkoli, v vsakem slučaju moremo danes na podlagi historičnih dokazov trditi, *da so velesile v teku prve vojne proglašale kot temelje vojne ideologije in vojnih ciljev principe, kateri so bili v odkriti nasprotnosti z obvezami, katere so v teku iste vojne prevzeli.* Gotovo ni gol slučaj, da so od tega nasprotja med principom in prevzeto obvezo vso korist imele le zavezniške velesile, škodo pa—mi (v kolikor je v paktu obljubljena Italiji Primorska). Ali, z drugimi besedami, zavezniki so nekaj kupili — z našim denarjem.

Ampak to še ni vse. Ko je bila namreč vojna končana, je nastopilo vprašanje, če je londonski pakt sploh še veljaven. Zavezniki so namreč vsprejeli še en drugi princip, da so protivni tajni diplomaciji in podzemljskim intrigam, s čemur so seveda bili obsojeni vsi tajni pakti, ki so bili sklenjeni brez ozira na narode, med samimi vladami. Tak je bil ravno slučaj z londonskim paktom. Toda Angleži in Francozi so na Mirovni Konferenci pozabili na ta princip — vsaj kar se londonskega pakta tiče

. . . Nadaljevanje na 4. str.

Jugoslavija, kakoršna bi morala biti

JUGOSLOVENSKA ZEMLJA

THE JUGOSLAV TERRITORY — LE TERRITOIRE IOUGOSLAVE

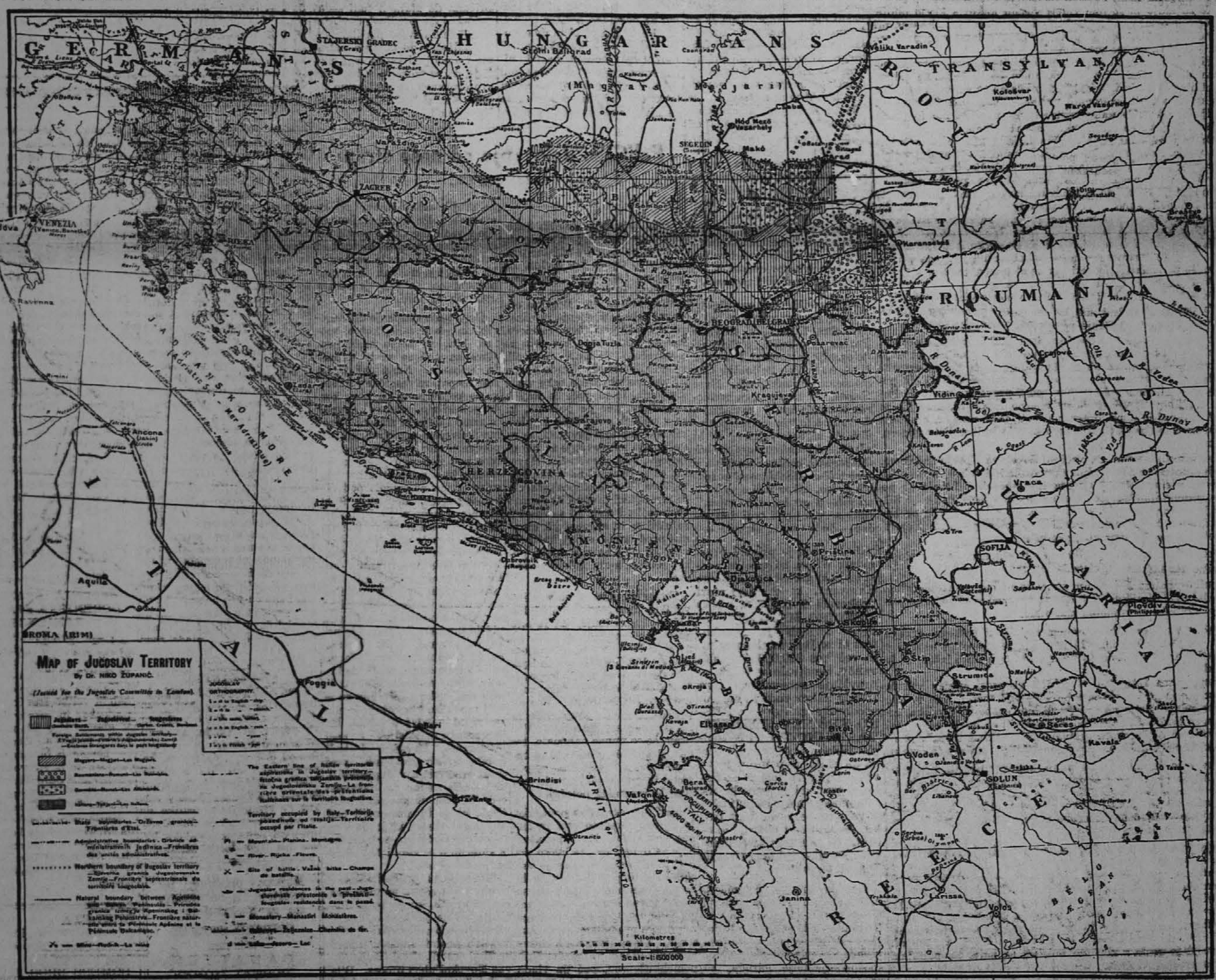

Islandski ribič

ROMAN — Spisal PIERRE LOTI.

21

Prišli so nekega dne v mesto, ki se je zvalo Port Said. Vse evropske zastave so plapolale tu na dolgih drogih, tako da je bilo mesto podobno prazničnemu Babilonu, ki ga objema od vseh strani svetel pesek kakor morje. Ladja je pristala čisto ob napisih, skoro sredi dolgih ulic, obdanih z lesenimi hišami. Prvikrat po svojem odhodu je videl tako jasno in tako blizu zunanji svet in to vrvenje, ta množica ladij ga je razvedrila.

Med glasnim šumom in žvižganjem so se pomikale vse te ladje v dolg kanal, ozek kakor jarek, ki se je stezal kakor srebrna črta tja v nedogledno peščeno ravan. Visoko s svojega jambora jih je videl, ko o odhajale kot v procesiji ter se izgubljale v daljnih planjavah.

Na nasipih je bilo videti ljudi najrazličnejših noš; možje v oblekah vseh barv so hiteli po opravkih in vpili, hoteč porabiti to ugodno priliko v svoje kupčije, dokler so bile še ladje tu. In zvečer se je mešala med satansko žvižganje lokomotiv godba različnih kričečih orkestrov ki so igrali divje in glasno, kakor bi hoteli uspavati težko domotožje vseh izgnancev, ki so prihajali tod mimo.

Drugo jutro ob solnčnem vzhodu so tudi oni nastopili ozko vodeno pot med peskom, in za njimi je šla cela vrsta ladij iz raznih dežel. To je trajalo dva dni, dva dni se je pomikala ta dolga vrsta skozi puščavo. Potem pa se je odprla pred njimi nova vodena ravan, in zopet so bili na širnem morju..

Ladja je plula dalje, vedno z največjo hitrostjo. To vroče morje je kazalo na površju rdečkaste lise in pene, ki so obstajale za ladjo in so bile videti včasih kakor s krvjo oblite. Silvester je ostal ves čas na jamboru, prepeval na tiho sam pri sebi "Jean Francois de Nantes" ter se spominjal svojega brata Jana, Islandca. srečne preteklosti..

Včasih je zapazil v daljavi čudovite barve, gorovja neznanih oblik. Oni, ki o bili spodaj in vodili ladjo, so gotovo poznali ta strma predgorja, ki so štrlela daleč v morje, te večne vodnike na velikih svetovnih potih. Toda gori na jamboru se pelje človek dalje, kakor mrtva stvar, in ne ve nič, ne pozna morja in daljave na teh brezkončnih ravninah. .

On se je zavedal samo strašne daljave, ki je bila vsak trenutek večja. Zavedal se je tega čisto jasno, ko je gledal v tisto svetlo, naglo gaz, ki je ostajala šume za ladjo, in mislil, kako dolgo že trpi ta blazna hitrost, brez odmora, noč in dan.

Spodaj na mostu so se stiskali ljudje v senco pod razpete šotore ter lovili sapo. Voda, zrak svetloba — vse je dobilo temen, dušeč sijaj. In ta večen praznik zunaj v mrtvi naravi je bil kakor ironija na ta živa, organizirana, slabotna bija.

Nekoč je videl z veseljem cel oblak majhnih ptic neznane vrste, ki so se spustile na ladjo kakor vrtinec črnega prahu. Dale so se prijemati in božati ker se niso mogle več ganiti. Vsi čuvaji na jamborih so jih imeli polne rame.

Toda kar je bilo bolj utrujenih, so začele kmalu umirati.

Na tisoče jih je poginilo pod solncem strahovitega Rdečega morja, umirale so po jamborih, po jadrih, povsod.

Pripodila jih je bila nevihta tam doli iz velikih puščav. V strahu, da bi padla v to neizmerno modro globino,, ki se je raztezala pod njimi, so zbrale še zadnje moči ter se spustile na ladjo, ki je ravno plula mimo. Tam daleč v libijskih puščavah se je bil razmnožil njihov rod v preveliki, prevroči ljubezni. Njihov zarod se je neizmerno razplodil, bilo jih je preveč in tedaj je slepa, brezsrčna mati, mati narava, pregnala jo z isto ravnodušnostjo, s katero bi bilo tudi uničila generacijo ljudi.

In poginile so vse, na vročem železnem okovju ladjinem. Most je bil ves pokrit z njihovimi drobnimi telesi, ki so včeraj še trepetala, polna življenja in ljubezni. Ležale so po tleh z razmočenim perjem, kakor majhne črne cunje. Silvester in njegovi tovariši so jih jemali v roke ter sočutno božali te drobne, modrikaste perutnice — potem pa so jih pometli in zmetali v veliko morsko praznino. .

Drugikrat so prišle kobilice mimo, potomke onih svetopisemskih v Egiptu, in zagrnile so vso ladjo.

Plули so potem še več dni skozi to vedno enako modrino, kjer ni bilo videti ničesar več živega — samo včasihh se je prikazala kaka riba za trenutek nad vodo.

Dež je lil v curkih neprenehoma, izpod težkega, črnega neba. To je bila Indija. Silvester se je ravnokar ustavil v tej deželi, ker je bil slučajno izbran na krov neke ladje, ki je lovila kite.

Skozi gosto listje mu je pohitel nasproti opojen vzduh, in začudeno je gledal okrog sebe v ta tuji svet. Vse je bilo čudovito zeleno, listje na drevju je bilo neznansko veliko, gigantsko, in ljudje ,ki so se tod izprehajali, so imeli velike, žametne cči., ki so se skoro skrivale pod težkimi trepalnicami. Veter, ki je podil deževne kaplje, je dišal po mošusu in cvetju.

Ženske so ga vabile z znamenji, kakor v Brestu, ko so ga včasih klicale s svojim "Econte ici, joli garcon". Toda tu sredi te čarobne dežele je njihov klic razburjal kri in vzbujal drhtenje po telesu. Skozi tenko, prozorno obleko je videl Silvester njihove mogočne vzbočene p rsi. Bile so gladke, rumenkasto rdeče, kakor iz bakra.

Še je pomišljal, ali vleklo ga je tja, in že je napravil korak, da bi šel za njimi.

Kratek, oster žvižg tam v pristanu — in spomnil se je bliskoma svoje ladje, ki je imela skoro oditi.

Vrnil se je na krov — in z bogom, lepe Indijke! In ko so bili zvečer na prostem morju, je bil še čist kakor otrok.

Preživeli so nov teden na modrem morju, potem pa so se ustavili v drugi deželi dežja in zelenja. Množica gumenih možičkov se je usula z glasnim vpitjem na ladjo ter ponujala premog s svojiq čoearic.

"Torej smo že v Kini?" je vprašal Silvester, ko je videl, da so vsi škilasti in da nosijo kito.

(Nadaljevanje prinodnjič.

Kako so barantali z našo sveto zemljo in z našimi dušami?

. . . Nadaljevanje z 3. str.

—in so njih državniki, posebno Clemenceau in Lloyd George, venomer izjavljali, da se sicer zavedajo nepravičnosti londonskega pakta, toda na njem je podpis njihovih držav in oni ga morajo spoštovati.

Važno pa je bilo to, da Wilson ni bil vezan na ta pakt in ga res tudi na Mirovni Konferenci ni hotel priznavati. To je bilo tem bolj važno, ker je Wilson, vsaj v začetku, bil najmočnejši faktor na konferenci. Njegove poštene namene tudi lahko razvidimo iz njegovega javno povdarjenega stališča, naj se meje med nami in Lahi odredijo po "clearly recognizable ethnographical lines." Toda vsi ti njegovi nameni, vse to njegovo delovanje je bilo le profesorsko — teoretično korektno in pravilno. Pri praktični aplikaciji teh svojih vodilnih idej pa ni bil dosleden. Krivi so temu bili razni faktorji: predvsem njegovo nepoznavanje Evrope in evropskih razmer, zlasti seveda še spornega vprašanja na terenu. *Lahko je gledati iz Amerike Evropo in jo tukaj teoretično urejevati, nekaj čisto drugega pa je na terenu in v praksi jo urediti tako da bo prav.* — Eden faktorjev, ki so sodelovali pri nepravilni aplikaciji Wilsonovih principov in njegovega teoretično objektivnega stališča, je bila nedovoljno poznavanje Evrope in spornih vprašanj od strani njegovih pomagačev, ekspertov in svetovalcev. *Velik del odgovornosti za razne pomanjkljivosti in nepravičnosti versajskega miru in ostalih mirovnih pogodb imajo brezdvoma razni "eksperti".* Eden posebno važnih faktorjev pa so bile seveda neizogibne intrige in druga slična sredstva, (na pr. lažnjiva propagnda), ki so imela "posvetiti namen".

Najjasnejši dokaz gornjim trditvam je memorandum od 9. decembra 1919. l., ki so ga v Parizu predložili italijanski delegaciji zastopniki Francije, U. S. A. in Vel. Britanije, Clemenceau, Frank Polk, Eyre Crowe. V uvodu tega memoranduma Zaveznki povdarjajo, da se hočejo "še enkrat potruditi, da najdejo rešitev, ki bi združila *izpolnitev vpravičenih italijanskih zahtev in aspiracij s pravičnimi zahtevami sosednih držav*, kakor tudi *z najvišimi intersi svetovnega miru.*" Nato se v tej noti trdi dobesedno— čudite se in strmite —:

"Glede Istre je privolil predsednik Wilson od začetka k taki meji, ki gre od reke Raše do Karavank, ki **v veliki meri prekorači PRIZNANO ETNIČNO MEJO** med Italijo in Jugoslavijo in **po kateri bi se Italiji inkorporiralo več kot 300,000 Jugoslovanov.** Smatralo se je, da opravičuje geografična lega Italije kakor tudi njene gospodarske zahteve to **RESNO KRŠITEV ETNIČNEGA PRINCIPA.** Predsednik Wilson je šel v svoji skrbi, da bi dal popolno veljavo tem važnim razlogom, **še dalje,** s tem, da je **privolil, da se pomakne mejo še bolj proti vzhodu,** tako da dobi Italija še labinski okraj, akoravno bi se **s tem še pomnožilo število inkorporiranih Jugoslovanov!"**

Tako govori ta dokument. Ali ni naravnost neverjetno?! Iste velesile — Francija in Vel. Britanija — ki so glasno in jasno vsak dan celemu svetu proglašale kot najsvetejše načelo: spoštovanje volje naroda, so naenkrat v tajnem memorandumu, in seveda brez ozira na narodno voljo, velikodušno ponujali Italiji 300,000 Jugoslovanov. In isti Wilson, ki je javno in slovesno priznaval kot edino pravično mejo med Slovenci in Italijani "jasno razvidne etnične meje", naenkrat priznava, da njegova ponudba "v veliki meri prekorači priznano etnično mejo." Navedeni razlog, češ, da geografična lega Italije opravičuje to resno kršitev etničnega principa, je tako neresen, da se more človek čuditi, kako je mogel biti naveden v uradnem spisu, kateri nosi taka važna tri imena. Zakaj le mora geografična lega Italije kršiti etnični princip, je popolnom nerazumljivo. Dosti je pogledati na geografsko karto, da se vsak lahko prepriča, kako je ta razlog čisto izvit iz trte. Ravno to je jasno tudi za drugi razlog: gospodarske zahteve Italije. Če bi to bilo res, potem bi te pokrajine v prošlosti kdaj pripadale Italiji. Pa niso nikdar, če se izvzame kratka in nevažna doba, ko je bila tu rimska "decima regio." Nasprotno je res, da ti kraji gospodarsko spadajo k svojemu ozadju, ne pa k Italiji. Geografski položaj in gospodarske zahteve so, kakor se vidi iz teksta, le tako navedeni, da je sploh naveden neki razlog za očevidno kršitev principa. Pa tudi, ako bi ta dva razloga držala, je vprašanje, ali tudi v tem slučaju narod nima sploh besede? Ako je temu tako, in ako o usodi narodov lahko odločajo drugi brez ozira na njih, zakaj se sploh postavlja princip samoodločbe naroda?

Bolj jasnega in eklatantnega dokaza razlike med teorijo in prakso menda ni še dala zgodovina. Isti Wilson slovesno proglaša svetost in nedotakljivost etnične meje in isti Wilson v uradnem dokumentu sam nedolžno priznava *da resno krši etnični princip* in določa mejo, ki *v veliki meri prekorači* PRIZNANO *etnično mejo.* In Wilsonu sta sekundirala Clemenceau in Lloyd George.

Ta pouk iz prošlosti moramo zelo vzeti k srcu. Sedanja vojna pokazuje neverjetno mnogo analogij s prvo svetovno vojno. Dve stvari se sicer še nista dogodile: v prvi vojni so Italijani — zvesti svojim tradicijam — izdali svoje dotedanje zaveznike Nemčijo in Avstrijo na podlagi pritiska in obljub zaveznikov. V tej vojni še niso izdali, ali pritisk zaveznikov so nam dovolj jasno izdali g. Attorney general Biddle in drugi. V prvi vojni pa so Italijani izdali šele potem ko jim je bilo v naprej obljubljeno plačilo v obliki londonskega pakta. Ne bomo dosti zgrešili če smo prepričani, da Italiani tudi sedaj pričakujejo predhodno obljubo ali celo obvezo plačila.

Zaključek do katerga moramo na podlagi vsega tega priti je, da se moramo v borbi za svoje pravice zanesti samo na sebe. Kar si bomo priborili, to bomo imeli.

Politično delovanje od naše strani

IGNAC MUSICH.

Nadaljevanje

Dasi je bilo na kmetih nekoliko boljše, kar se je tikalo jedi, je m estno in industrijalno prebivalstvo trpelo kot živina. Za polovico tega, kar dobivamo mi tukaj, bi se jim tam še sanjati ne bilo upalo. Bog nas obvaruj takega življenja in nikar ne zabavljajmo čez razmere, kot so danes, zato ker nam ne povzročajo še prav nobenih resničnih težkoč. Vlada se trudi, da nas obvaruje take vrste življenja, in mogoče še hujših dogodkov, ker po početjih, ki so v velikih nasprotjih s splošnim dobrobitom javnosti, se ra do pojavi maščevanje in nič ni lažjega, kot zasovražiti človeka, ki se okoristi na račun šibkejšega. V resnici poskuša vlada z racijami preprečiti pograb vseh reči od onih, ki so zmožni založiti se in obenem jih ubraniti pred samim seboj, kajti človek, ki sam ne zna dobiti pota,, ga mu mora nekdo pokazati.

Danes sem čital v enem newyorških dnevnikov vprašalno kolono, vprašanje, ki je bilo stavljeno šestim ženskam, ki so zaposlene z razpečevanjem dišav. Vse brez izjeme so izjavile da se še ni toliko kupovalo dišav in drugih luksusnih predmetov kot letos. Vse so povedale, da se povprašuje le po najfinejšem materialu. Vse prav, če se punce nališpajo, toda poleg nečimernosti bi se tudi lahko malo pogledalo po potrebi in bi se vsaj malo poskusilo razumeti položaj.

Med tem časom se ponavljajo ugibanja raznih vrst in danes sem slišal, da se nekateri boje za denar, češ, se lahko pripeti to ali ono. Seveda je vse skupaj brez pomena in če bi ljudje komu morali zaupati, so to Združene države, kajti mi smo del teh držav in podlaga teh držav ni podlaga stare Avstrije. Vlada Združenih držav ni puhla dinastija habsburških pomehkužencev, pač pa vlada izbrana s svobodnimi glasovi, po svobodnih državljanih, ne podložnikih in kot taka nosi pečat odobrenja od velike večine svojih državljanov. Ni samo naša dolžnost, da stojimo za njo z vso našo silo, z vsemi našimi dejanji, ampak, da tudi od vrnemo vsake vrste ugibanja, ki prihajajo na dan in trezno premislimo, kakšen je namen dotičnih ugibanj.

Če je naše zaupanje do Amerike in vlade tako, kot bi moralo biti, ne bomo našli prostora za nobene vrste dvome in ugibanja. Naša pažnja ne sme zaspati za resnične pomote, ki se pojavijo tu in tam, ker, če pomislimo, smo vsi skupaj le samo ljudje in zmožni oziroma podvrženi pomotam, ampak potegniti moramo črto, pod katero pod nobenim pogojem ne smemo in ena teh stvari v tem oziru je, da ne smemo pod nobenim pogojem dopustiti, da bi se vera v našo novo domovino in nje namene omajala Jaz zase sem popolnoma prepričan, da naša vlada v polnem upošteva težave naših ljudi v našem rojstnem kraju, njih žrtvovanje tam in njih pozicijo, ker vsakdo ve, da so obdani od sovražnika od vseh strani in da vidijo pred svojimi očmi le nekaj in to nekaj, je njih domovina, ki je edino kar imajo in za to se bijejo zanje proti vsakomur, ki jo poskuša iztrgati iz njih rok. Slava četnikov se je bolj razširila, ker Srbija je stara in od nekdaj bojevita, ter ima mnogo prijateljev v naši inteligenci. Hrvaška je tudi dobila dovolj reklame, prej skozi navzkrižja v Jugoslaviji, ki so bila vedno na dnevnem redu in pozneje po izdajalskih činih, ki so jih povzročili nad njo lastni sinovi in jo dali na razpolago početjem sovražnika s katerim o se vezali že mnogo let pred nesrečo.

Slovenija pa je živela življenje, prikrajšana na vseh koncih in krajih, živela je to življenje mirno poskušala doseči višjo stopnjo v človeški družbi in želela postati enaka z napredn ejšimi narodi, skozi tih, postaven človekoljuben proces. Bila je del Jugoslavije, le malokdaj se je slišalo, da bi vzdignila glas in zato svet ni Slovenije poznal. Svet je dobro poznal krasen koščck zemlje, ki leži med čeljustmi mogočne Nemčije in vedno poželjive Italije. Toda to je bil le del Jugoslavije, ki se je tudi trudila, da izvleče iz nasprotnih si interesov skupen narod jugoslovanski, ter ta narod postavi na pot, ki bo vodila v boljšo bodočnost. Mogoče kako desetletje še in in stvari bi se uredile v zadovoljstvo vseh treh. Dogodki so pa prehiteli vse to in nesreča se je navalila na vse tri naše narode. Jugoslovani in Slovenci niso povzročili tega gorja, in gorje jih je pritisnilo, da so primorani stopati po poti, ki je veliko bolj trnjeva, kot pot drugih narodov Obdani so od vseh strani, dostaviti pomoči jim ni mogoče. Mala peščica jih je v primeri s sovražnikom, kljub temu pa vstrajajo, ker zaupajo, da enkrat od nekod pomoč mora priti in da so upravičeni biti gospodar na svoji lastni grudi. Vsak drug narod krog njih si ne samo pridržuje pravico živeti in obdržati svoje, pa čpa si nadevlje pravico jemati drugim, zato, ker je močnejši. Zakaj slovenska zemlja ne bi smela biti last svobodnih Slovencev, ki bi svobodno določili svojo usodo? Položaj slovenskih borcev ni prav nič zavidanja vreden in nič manj težaven, kot drugje in to prav gotovo naša vlada razume.

Razveselite za Božić svojega prijatelja!

Pošljite nam $2.— in mi mu bomo v Vašem imenu pismeno voščili božične praznike, poleg tega mu bomo pošiljali tudi štiri mesece "Glas Naroda."

Uverjeni bodite, da bo Vašega voščila in božičnega daru resnično vesel.

Uporabite ta naročilni listek

"GLAS NARODA",
216 West 18th St., New York

Pošljite za ——— meseca(cev) "Glas Naroda"
na naslov: ———

Moje ime je: ———
Moj naslov: ———

Tukaj priložim M. O. za $———

Pričnite pošiljati dne ———

Za 4 mesece $2.—
Za pol leta $3.—
Za celo leto $6.—

NAZNANILO.

Vsem Slovencem v New Yorku Brooklynu in New Jersey bodi naznanjeno, da bo v slovenski cerkvi sv. Cirila, na Osmi, 40-urna pobožnost in sv. misijon od 6. do 13. decembra, katerega bo vodil Rev. Alojzij Medic, misijonar iz Lemonta. Stariši in sorodniki fantov-vojakov ne zamudite te prilike, da se udeležite vsak večer posebnih molitev za naše vojake, katere bo vodil častiti pater misijonar. Stariši so tudi naprošeni, da se oglasijo v župnišču da prejmejo diplomo sprejemnico za vsakega vojaka, ki je vpisan v bratovščino molitve v Materinsko varstvo Božje Porodnice Device Marije

Rev. Pius J. Petric, OFM.

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, da se poslužujejo —

UNITED STATES
oziroma
CANADIAN
POSTAL MONEY
ORDER,

ako je vam le priročno

IZVIRNE VESTI IZ SLOVENIJE.

(JIC.) — Po zadnjih podatkih ki smo jih prejeli iz Slovenije, je bilo do 1. avgusta na Dolenjskem, samo v enem delu, ki je pod italijansko okupacijo, porušenih in požganih 142 vasi in naselij. Popolnoma požganih je 721 kmečkih hiš in 1.443 gospodarskih poslopij. Ljudje, ki so izgubili vse imetje, opremo in živino, so bili odpeljani v internacijo. .

V nedeljo zjutraj, dne 2. avgusta, med prvo mašo, so Italijani obkolili cerkev. Ko so ljudje prišli iz cerkve od maše, so Italijani pobrali vse moške iz vasi Turjak, Mali Osolnik, Javorje in drugih manjših vasi, ter jih odvedli v Velike Lašče. Vse so odpeljali še isti dan nekam v Italijo; nekateri pravijo da v internacijo, drugi pa, da na delo v tovarne.

SPODNJA ŠTAJERSKA GORENJSKA STA POLNI RANJENCEV.

V Mariboru, Ptuj, Celje, Rimske Toplice, Rogaško Slatino, Konjice, na Bled, v Kranjsko goro, v Bohinj, na Jesenice in v Kamnik je prispelo v zadnjih tednih veliko število nemških ranjencev in rekonvalescentov. V glavnem so jih nastanili v šolska poslopja. Generalni major Hornung in gauleiter Thimel, sta obšla vse večje gorenjske kraje in odredila v posamez nih občinah, koliko postelj morajo preskrbeti za ranjence.

Mariborska brambovska standarta, ki oskrbuje bolnišnice v Mariboru, je rekvirirala v mariborski okolici vsa razpoložljiva ležišča za namestitev ranjencev.

DEKLETA
dobe delo v tovarni za slamnike. Izurjenost ni potrebna. — Zglasite se pri:
SOMERS BROS. HAT CO.
129 WEST 22nd STREET
NEW YORK CITY
6th Floor.
2x